

(ISSN: 2602-4047)

Şen, Y. & Akçay, Ş. Ö. (2021). Individual Instrument Practice Habits of Professional Music Education Students, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 6(13), 1311-1342.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoecc.408>

Article Type (Makale Türü): Research Article

INDIVIDUAL INSTRUMENT PRACTICE HABITS OF PROFESSIONAL MUSIC EDUCATION STUDENTS

Yauz ŞEN

Assoc. Prof. Dr., Ataturk University Fine Arts Faculty Music Sciences Dept., Erzurum, Turkey,
yavuzsen@atauni.edu.tr
ORCID: 0000-0003-0042-4295

Şevki Özer AKÇAY

Assist. Prof. Dr., Ataturk University Fine Arts Faculty Music Sciences Dept., Erzurum, Turkey,
soakcay@atauni.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0493-9897

Received: 21.02.2021

Accepted: 30.05.2021

Published: 14.06.2021

ABSTRACT

The study aims to determine the individual instrument practice habits of the students who receive professional music education and to analyse whether they vary according to different variables. The correlational survey model, a non-experimental quantitative research method, was employed in this study. The study data were gathered from 255 people practising professional music at Ataturk University. In the study, as data collection tools "The instrument Practice Habits Scale" and personal information form were used. The data was examined using descriptive statistical methods such as frequency and percentage, as well as predictive statistical methods such as t-test and ANOVA. In the study result, it was observed that the general practice habits of the students were high according to the scores obtained from the scale of individual instrument practice habits. The scores of male students are higher than female students, and the scores of students graduating from other high schools are higher than those of fine arts high school graduates. Also, the results of the study show that there are differences in terms of grade level and time allocated to the practice but that there are no significant differences concerning other variables. Practice habits can be regarded as a factor affecting student performance. In individual instrument training, the teacher should develop the students' skill of preparing and applying a structured exercise program. During the instrument practice process, it can be assumed that doing planned practice and using time efficiently may have positive effects on the student. It may be suggested that the new researches which focusing on practice habits in individual instrument training should be designed with multidimensional models that used qualitative techniques like observation and interview, based not only on scale data.

Keywords: Music, instrument training, practice strategies, preparing to practice.

INTRODUCTION

When music mentioned, the first image that comes to mind is the instrument. The instrument is one of the leading tools for expressing musical feelings and ideas. Because the instrument is an object that brings the composer's musical ideas to the listener by converting them into sound. Instrument training is also among the basic dimensions in music education. Therefore, in the educational life of individuals who are professionally engaged in music, the instrument has an irrefutable role.

“Instrument training, which is one of the main dimensions of professional music education, has a crucial place for candidate music teachers. Through instrument training, the student will improve his/her skill, enrich his/her music knowledge, try to raise his appreciation of music to a high level, learn and apply the principles, methods and techniques needed for instrument training, and thus, he/she will be prepared for his/her future musical education task” (Günay & Uçan, 1975, p.20). Instrument training, which is a basic learning field and tool in professional music education, is not only a pre-vocational skill; but also is a functional field that contributes to the personal development of individuals (Uslu, 1998) and has emotional and social complementary aspects (Şendurur, 2001). The student’s development can be achieved by rigorous practices which should be done step by step and continuously under the teacher’s supervision (Çilden, 2016). Total practising time is often defined as a significant determinant of success in achieving the desired level of instrument performance (Özmenteş, 2013). In this context, it is highlighted that students should be more deliberate about using time effectively and efficiently while practising with their instruments, and instrument trainers should guide students on how to practice and learn their instruments, and encourage students to practice more (Büyükkayıkçı, 2004; Kurtuldu, 2013).

“Tools and equipment are also necessary for instrument training/teaching to be performed well and fully. One of the most essential tools of instrument training is methods and therefore practices” (Çelenk, 2011, p.50). “Individuals who receive instrument training while they are practising individually; factors such as preparing for the practice, making a practice plan, acting under the practice plan, practice methods, durations and working habits can affect the productivity and performance of the instrument practice” (Dönmez, 2019, p.17). “Researchers and executives are aware of the requirement to determine which application approaches and specific application behaviours are most effective to increase the success of performance” (Miksza, 2007, p.359). However, despite all the guidance of instrument teachers, studies are revealing that students do not practice regularly and systematically and do not pay much attention to their practice hours (Özmenteş, 2013; Parasız & Gülüm, 2017), and studies indicate that their grade averages, performance successes and practice habits decrease as their attendance to instrument lessons decreases (Coşkun-Şentürk et al., 2018).

When practising the instrument, students must acquire correct practice habits and follow a conscious path to achieve success and effective instrument training. In instrument training, which is one of the learning fields that requires knowledge/skills; positive behavioural changes that need to be acquired, can be achieved through proper habits. “As a result of frequent repetition of the same action, the permanent learned behaviour

structure which becomes almost automated and can be performed easily and effortlessly is called a habit” (Budak, 2017, p.45).

In the literature, there are only a few studies focusing on instrument practice habits (Coşkun-Şentürk et al., 2018; Kurtuldu, 2013; Önder, 2009; Parasız & Gülüm, 2017). However, the studies that examine practising methods (Büyükkayıkçı, 2004; Güdek & Yılmaz, 2017; Hamann & Frost, 2000; Miksza, 2007; Topoğlu, 2006), learning strategies (Kılınçer & Aydınler-Uygun, 2013; Özmenteş, 2013) and self-regulated practice behaviours (Araujo, 2016; Ersozlu & Miksza, 2015; Miksza, 2012) can be associated with practising habits. Besides, mind habits towards instrument training (Dönmez, 2019), as a factor affecting the performance of musicians, exercise component and practice behaviour (Araujo & Hein, 2019; Hart Jr, 2014; Johnson, 2009; Miksza, 2006 and 2011; Oare, 2011; Ranelli et al., 2015; Volioti & Williamon, 2017) can be indirectly attributed to practice habits.

Briefly, according to the literature, it can be accepted that instrument practising habits include some variables such as; planning, motivation and learning strategies (Kılınçer & Aydınler-Uygun, 2013; Uygun & Hamzaoğlu-Birer, 2017), self-regulation (Araujo, 2016; Ersozlu & Miksza, 2015; Miksza, 2012), grade level (Parasız & Gülüm, 2017), duration of practice (Aydınler-Uygun & Kılınçer, 2017; Uygun & Hamzaoğlu-Birer, 2017), practice behavior preferences and application goals (Kurtuldu, 2013), and expectation differences between students and teachers (Önder, 2009).

Purpose of the Study

The purpose of the study to determine the individual instrument practice habits of professional music education students and to analyse whether they differ according to various demographic and non-demographic variables. Demographic variables of the study are gender, age, high school graduated, faculty, grade level and instrument type. Non-demographic variables that affect individual instrument practice habits can be the presence of the student's own instrument, the proper environment for practising the instrument (at home, at the dormitory, etc.) and the time allocated to practice (hour/day). For this purpose, the answer was sought to the question "What is the level of individual instrument practice habits of professional musical education students?". Within the framework of the main problem of the research, the sub-problems were defined as follows:

- Do the individual instrument practice habits of the participants differ according to demographic and non-demographic variables?
- Do the participants' scores obtained on sub-dimensions of the individual instrument practice habits scale differ according to demographic and non-demographic variables?

METHOD

Research Model

In this study, the correlational survey model, one of the quantitative research methods, was employed. The correlational survey model is a research design in which two or more variables are examined to determine the correlation between them (Büyüköztürk et al., 2013, p.178). Non-experimental quantitative correlational studies are a sort of descriptive research that tries to clearly define the magnitude and direction of the correlation between a certain event or phenomena or between variables (Christensen et al., 2015, p.45). Data collection through scale is one of the most common data collection techniques in quantitative research, which is defined as the analysis of numerical data in order to simply describe the phenomenon that is the subject of the research or to reveal the differences and relationships between groups/variables (as cited in Uysal, 2020, p.153). The scale is characterized as a data collection tool with construct validity that measures a construct having cognitive, affective, and behavioral dimensions, with a total score for general or sub-dimensions (as cited in Kisa, 2020, p.112).

Participants

In the research, in line with the purposive sampling approach, in the scope of the study, professional music education students studying at three different faculties of a university where professional music education is given were included. Besides, easy accessibility and effective use of time were also taken into account in the sample choice. The study data were gathered from 255 participants that students in the Atatürk University, Faculty of Fine Arts [FFA] Music Sciences Department (n=108), Kazim Karabekir Education Faculty [EF] Music Education Department (n=85) and Turkish Music State Conservatory [TMSC] (n=62), in the spring semester of the 2018-2019 academic year.

Regarding the demographic features of the participants, results of descriptive statistics are presented in Table 1. The participants' age data were gathered in the personal information form as open-ended, and as a result of descriptive statistical analysis, it was determined under four groups as less than 20 (4.3%), 20-24 (83.5%), 25-29 (10.2%); 30 and above (1.9%). 24.3% of the participants are 1st grade, 25.1% are 2nd grade, 24.7% are 3rd grade and 25.1% are 4th grade students. 0.8% did not specify the grade level. It is observed that the individual instruments of the participants are mostly baglama (30.2%), violin (19.6%) and guitar (8.6%). It has been determined that the instrument type distributions are not homogeneous.

Table 1. Distributions Regarding the Demographic Variables

Variable		f	%
Gender	Female	127	49.8
	Male	128	50.2
	Total	255	100
Age	Less than 20	11	4.31
	20-24	213	83.53
	25-29	26	10.2
	30 and above	5	1.96
	Total	255	100

High school graduated	FAHS	119	46.7
	Other	136	53.3
	Total	255	100
Faculty	FFA	108	42.4
	EF	85	33.3
	TMSC	62	24.3
	Total	255	100
Grade level	1st grade	62	24.3
	2nd grade	64	25.1
	3rd grade	63	24.7
	4th grade	64	25.1
	Unspecified	2	0.8
	Total	255	100
Instrument type	Piano	17	6.7
	Guitar	22	8.6
	Violin	50	19.6
	Viola	14	5.5
	Cello	14	5.5
	Flute	14	5.5
	Singing	11	4.3
	Baglama	77	30.2
	Tamboura	4	1.6
	Qanun	6	2.4
	Oud	15	5.9
	Mey	2	0.8
	Nay	6	2.4
	Other	2	0.8
	Unspecified	1	0.4
	Total	255	100

Descriptive statistical results of non-demographic variables that are thought to affect participants' individual instrument practice habits are presented in Table 2.

Table 2. Distributions Regarding the Non-Demographic Variables

Variable		f	%
The presence of the student's own instrument	Yes	217	85.1
	No	30	11.8
	Unspecified	8	3.1
	Total	255	100
The proper environment for practice the instrument (at home, at the dormitory, etc.)	Yes	180	70.6
	No	73	28.6
	Unspecified	2	0.8
	Total	255	100
The time allocated to practice (hour/day)	Less than 1 hour	12	4.7
	1-3 hours	190	74.5
	More than 3 hours	34	13.3
	Unspecified	19	7.5
	Total	255	100

When the data in Table 2 examined, it is seen that most of the participants have an individual instrument (85.1%) that belongs to them. Data on students' having a suitable practice environment indicates that most of the participants have a proper practice environment (70.6%). It was seen that most of the participants spend between 1 and 3 hours (74.5%) a day on their individual instruments. The time data allocated to the instrument

practice was gathered in the personal information form as open-ended, and as a result of descriptive statistical analysis, it was collected under four groups as less than 1 hour (4.7%), 1-3 hours (74.5%), more than 3 hours (13.3%) and unspecified (7.5%).

Data Collection Tools

In the study, as data collection tools to determine the demographic characteristics of the participants, the "Individual Instrument Practice Habits Scale" prepared by Küçükosmanoğlu et al. (2016) and the personal information form prepared by the researchers were used. The validity and reliability analyzes of the individual instrument practice habits scale were performed by its developers and it was revealed that the scale was valid and reliable. "Cronbach Alpha reliability coefficient of the scale is 0.891. The reliability coefficients for the first dimension are 0.825; 0.852 for the second dimension; 0.820 for the third dimension and 0.805 for the fourth dimension. When the factor analysis results of the scale were examined, it was determined that 1st and 7th items compose the first dimension; valuing the practice [vp], 8th and 11th items compose the second dimension; preparing to practice [pp], 12th and 15th items compose the third dimension; interest and desire [id], 16th and 18th items compose the fourth dimension; using the time correctly and practising systematically [utc-ps]. The highest 90 and the lowest 18 points can be scored from a five-point Likert type scale consisting of a total of 18 items, 7 of them are negative and 11 of them are positive. Negative items are calculated by reversing." (p.2361). In Likert-type scales, the score is calculated as the total of the respondent's responses to the items. Additive scales are another name for these types of scales. Therefore, the height of the score obtained from the scale indicates the height of the measured structure (Balci, 2009, p.128).

Data Analysis

In the study, the data gathered using the personal information form were analyzed with frequency and percentage from descriptive statistical tests and the results were given in tables. At first, Kolmogorov-Smirnov normality test was performed to determine whether the data normally distributed. The t-test and ANOVA, which are predictive statistics tests (Uysal, 2020, p.159), were employed to determine whether the data collected using the scale of individual instrument practice habits differ according to demographic characteristics.

Table 3. Normality Test Results of Instrument Practice Habits Scale Scores

Practice Habit Level	Kolmogorov-Smirnov		
	Statistics	df	Sig.
The overall total	.065	255	.011
Valuing the practice	.085	255	.000
Preparing to practice	.198	255	.000
Interest and desire	.102	255	.000
Using the time correctly and practising systematically	.092	255	.000

According to the Kolmogorov-Smirnov normality test results, it is observed that both the general total scores and the sub-dimension scores not normally distributed ($p < 0.05$), but when the Q-Q Plot graph (Figure 1-2) is examined, the overall and the sub-dimensions scores have an acceptable normal distribution.

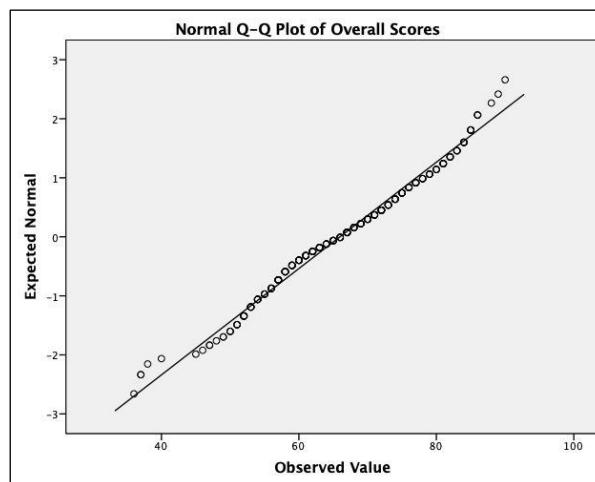

Figure 1. Q-Q Plot Graph Regarding Overall Instrument Practice Habits Scale Scores

In the normality test performed in social sciences studies, where data were gathered through surveys, it is very difficult for the p-value to be greater than 0.05. Therefore, it is considered significant in social sciences to determine whether the minimum normal distribution is achieved by looking at the Q-Q graph (Durmuş et al., 2016).

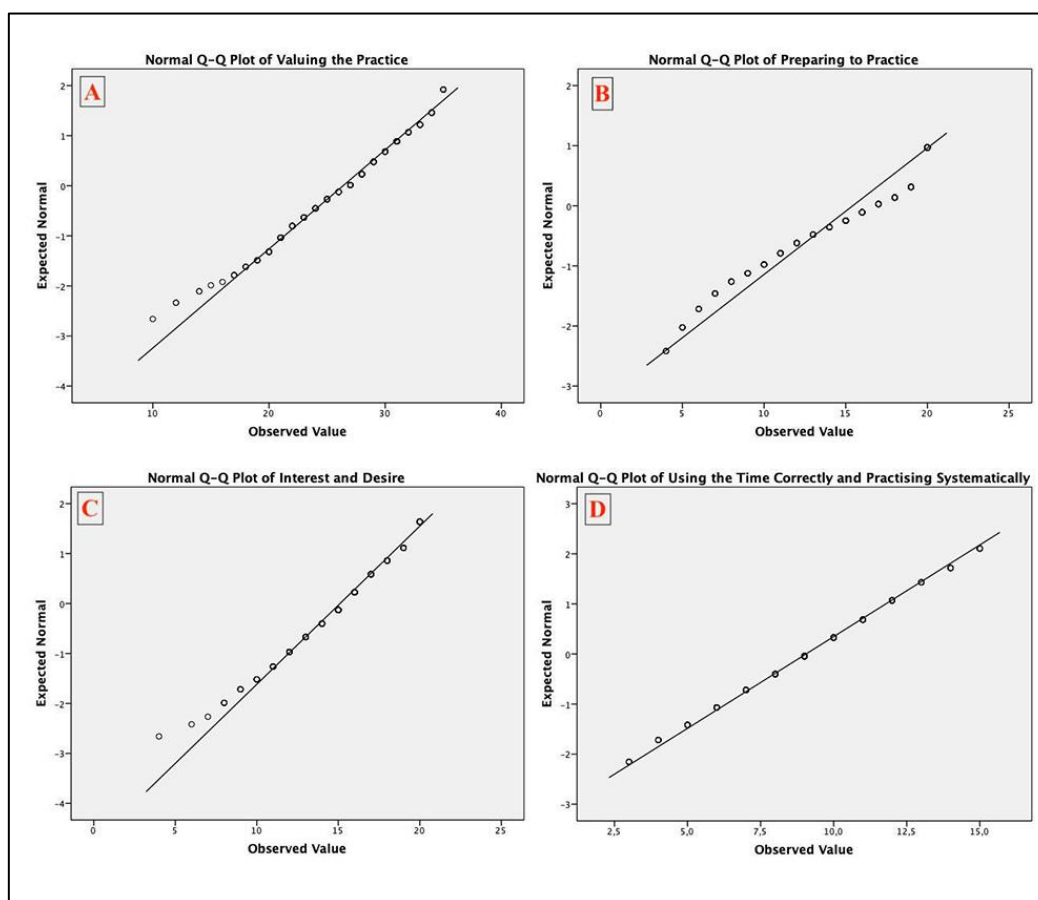

Figure 2. Q-Q Plot Graphs of Scores Regarding Sub-Dimensions of the Instrument Practice Habits Scale. It is Indicates Normality Status of A) Scores Regarding Valuing the Practice Sub-Dimension, B) Scores Regarding the Preparing to Practice Sub-Dimension, C) Scores Regarding the Interest and Desire Sub-Dimension, D) The Scores Regarding Using the Time Correctly and Practising Systematically Sub-Dimension.

Independent-groups t-test to determine whether the normally distributed scale data differ according to variables with two subgroups (gender, graduated high school, the presence of the student's own instrument, and the proper environment for practising the instrument), and one-way analysis of variance (ANOVA) for variables with more than two independent groups (age, faculty, grade level, instrument type and the time allocated to practice) were performed. Independent-groups t-test is a parametric test used to analyse whether the means of two independent groups are different from each other. Since the results of this test will vary according to the equality of variance between groups, before the t-test, the Levene statistic, which tests the equality of variances was performed. The statistical analysis used to analyse whether the means of more than two independent groups are different from each other is called One-Way Analysis of Variance (ANOVA). Similar to the independent groups t-test, in ANOVA, the equality of the variances of the groups is performed with the Levene test and the variances of the groups are required to be homogeneous (equal) (Durmuş et al., 2016).

FINDINGS

The overall sum of the scores of the students participating in the practice from the scale of individual instrument practice habits and the distribution for each sub-dimension are presented in Table 4.

Table 4. Overall Score Averages of the Instrument Practice Habits Scale

Practice Habit Level	N	Mean ($\bar{x}$)	Std. Dev.
The overall total	255	65.96	11.100
Valuing the practice	255	26.37	5.052
Preparing to practice	255	15.43	4.751
Interest and desire	255	15.11	3.157
Using the time correctly and practising systemati	255	9.05	2.730

Regarding the data in Table 4, the scores obtained from the scale of individual instrument practice habits indicate that the general practice habits of the students are high ($\bar{x}=65.96$). When the sub-dimensions are examined, it is observed that the levels of valuing the practice ($\bar{x}=26.37$), preparing to practice ($\bar{x}=15.43$), interest and desire ($\bar{x}=15.11$), using the time correctly and practicing systematically ($\bar{x}=9.05$) are also high.

It was determined that the variances of the scores obtained from the scale of individual instrument practice habits regarding the gender variable were homogeneous ($p=0.532>0.05$ for the overall total; $p_{vp}=0.473>0.05$ for the sub-dimensions, $p_{pp}=0.371>0.05$, $p_{id}=0.784>0.05$, $p_{utc-ps}=0.813>0.05$). This indicates that the average scores of male and female students on the scale of individual instrument practice habits are equal and there is no significant difference between them. The group statistics results indicated that the scores of male students are higher than the scores of females (although the difference is very small).

Regarding the age variable, it was determined that the variances of the scores obtained from the whole scale ($p=0.889>0.05$) and three sub-dimensions ($p_{vp}=0.947>0.05$, $p_{id}=0.554>0.05$, $p_{utc-ps}=0.685>0.05$) were homogeneous. However, the variance for the preparing to practice sub-dimension ($p_{pp}=0.013<0.05$) is not homogeneous. It was generally accepted that the requirement of homogeneity between groups is met. ANOVA value for the age variable was determined as $p=0.020<0.05$. Considering the general scores obtained from the

scale, it was observed that there was a difference in at least one of the age groups. The variances of the scores obtained from the sub-dimensions were found as $p_{vp}=0.232>0.05$, $p_{pp}=0.100>0.05$, $p_{id}=0.111>0.05$ and $p_{utc-ps}=0.024<0.05$. However, regarding the diversity of age groups and the general cluster in the 20-24 age range (83.5%), this differentiation was found to be insignificant. Therefore, it was not considered necessary to use Post-Hoc statistic.

Among the demographic variables, according to graduated from high school, the variances were observed as equal for the whole scale ($p=0.916>0.05$) and its sub-dimensions ($p_{vp}=0.727>0.05$, $p_{pp}=0.642>0.05$, $p_{id}=0.825>0.05$, $p_{utc-ps}=0.872>0.05$). This situation indicates that the average scores of the students who graduated from Fine Arts High Schools [FAHS] and other high schools obtained from the scale of individual instrument practice habits are equal, that is, there is no significant difference according to the type of high school graduated from. The group statistics results indicated that the scores of students graduating from other high schools are higher than the scores of FAHS graduates (although the difference is not very high).

According to the faculty variable, it was determined that variances of the whole scale ($p=0.284>0.05$) and three sub-dimensions ($p_{vp}=0.511>0.05$, $p_{id}=0.473>0.05$, $p_{utc-ps}=0.978>0.05$) were homogeneous; and the variance for the preparing to practice sub-dimension ($p_{pp}=0.003<0.05$) was not homogeneous. It is generally accepted that the requirement of homogeneity between groups is met. Regarding the faculty variable, ANOVA value for the whole scale was found as $p=0.940>0.05$; and for sub-dimensions were found as $p_{vp}=0.099>0.05$, $p_{pp}=0.216>0.05$, $p_{id}=0.377>0.05$ and $p_{utc-ps}=0.350>0.05$. These findings indicate that there was no significant difference between the groups according to the faculty variable.

According to the grade level variable, variances of the whole scale ($p=0.210>0.05$) and all sub-dimensions ($p_{vp}=0.868>0.05$, $p_{pp}=0.071>0.05$, $p_{id}=0.245>0.05$, $p_{utc-ps}=0.228>0.05$) were found to be homogeneous. The ANOVA value for the grade level was found as $p=0.023<0.05$ for the whole scale, and for the sub-dimensions were found as $p_{vp}=0.971>0.05$, $p_{pp}=0.000<0.05$, $p_{id}=0.681>0.05$ and $p_{utc-ps}=0.019<0.05$. The findings indicate that there were differences between grade level groups in terms of both scale total and sub-dimensions. When we look at the paired comparison (Scheffe and Tukey) and descriptive distribution to determine in which groups and how there is a difference, (Durmuş et al., 2016) it was observed that the total scores obtained from the scale are the highest in the second-grade ($\mu_{2nd\ grade}=68.05$) and the lowest in the first-grade students ($\mu_{1st\ grade}=62.37$). There was no significant difference between the scores of the third and fourth-grade students. When the sub-dimensions are analysed, it is observed that the difference is in the second and fourth sub-dimensions. In the preparing to practice dimension, it was observed that the scores of the second-grade students were the highest ($\mu_{2nd\ grade}=16.78$), the first-grade students the lowest ($\mu_{1st\ grade}=12.67$), and there was no difference in the scores of the third and fourth-grade students. In the dimension of using time correctly and practising systematically, it was observed that the scores of the fourth-grade students were the highest ($\mu_{4th\ grade}=9.46$), the first-grade students the lowest ($\mu_{1st\ grade}=8.13$), and there was no significant difference in the scores of the second and third-grade students. This situation can be explained as second-grade students'

preparing to practice habits are higher than other grade levels, and fourth-grade students' using the time correctly and practising systematically habits are higher than other grade levels.

According to the instrument type, variances of the whole scale ($p=0.248>0.05$) and all sub-dimensions ($p_{vp}=0.747>0.05$, $p_{pp}=0.117>0.05$, $p_{id}=0.336>0.05$, $p_{utc-ps}=0.565>0.05$) were found to be homogeneous. The ANOVA value for the instrument type was $p=0.102>0.05$ for the whole scale; and for the sub-dimensions, $p_{vp}=0.008<0.05$, $p_{pp}=0.623>0.05$, $p_{id}=0.015<0.05$ and $p_{utc-ps}=0.986>0.05$. According to these findings although there is no significant difference between instrument type groups on the basis of the total score obtained from the scale, there are differences in sub-dimensions. However, this difference was not significant since the number of students in individual instrument types was not close to each other (see Table 1).

According to the presence of individual instruments of the students, the variances of the whole scale ($p=0.002<0.05$) and sub-dimensions ($p_{vp}=0.917>0.05$, $p_{pp}=0.793>0.05$, $p_{id}=0.081>0.05$, $p_{utc-ps}=0.586>0.05$) were not homogeneous. These findings show that students who own an individual instrument generally have higher individual instrument practice habits scale scores, but there is no significant difference between the groups in sub-dimensions.

According to the students' having the proper environment (home, dormitory, etc.) to practice their individual instruments, variances of the whole scale ($p=0.409>0.05$) and sub-dimensions ($p_{vp}=0.416>0.05$, $p_{pp}=0.499>0.05$, $p_{id}=0.387>0.05$, $p_{utc-ps}=0.830>0.05$) were found to be homogeneous. The results reveal that the average scores of the students who have a proper environment for practice their individual instrument are equal. In other words, it can be concluded that individual instrument practice habits do not vary significantly according to whether they have a proper environment for practice or not.

According to the daily time allocated to the instrument practice, variances of the whole scale ($p=0.118>0.05$) and three sub-dimensions ($p_{vp}=0.200>0.05$, $p_{pp}=0.510>0.05$, $p_{utc-ps}=0.238>0.05$) were found to be homogeneous. It was determined that the variance of the interest and desire sub-dimension ($p_{id}=0.041<0.05$) was not homogeneous. It is generally accepted that the homogeneity requirement between groups is met. ANOVA values for the time allocated to the instrument practice were found as $p=0.240>0.05$ for the whole scale and $p_{vp}=0.017<0.05$, $p_{pp}=0.785>0.05$, $p_{id}=0.062>0.05$ and $p_{utc-ps}=0.811>0.05$ for the sub-dimensions. This revealed that there was no significant difference between time groups in other sub-dimensions, except for valuing the practice sub-dimension. When examined the paired comparison and descriptive distributions to determine between in which groups and how there is a difference, only the students who practised more than 3 hours in valuing the practice sub-dimension were the highest ($\mu_{\text{more than 3 hours}}=28.68$), and the students who practised 1-3 hours has the lowest ($\mu_{1-3 \text{ hours}}=26.03$) scores. No significant difference was found in the scores of other students and other sub-dimensions. This situation can be explained as those students who spend more than 3 hours on their individual instrument have a higher valuing the practice habit compared to other students.

CONCLUSION and DISCUSSION

As result, it was determined that the general practice habits of the students were high according to the scores obtained from the scale of individual instrument practice habits. When the sub-dimensions considered, it is observed that the levels of valuing the practice, preparing to practice, interest and desire, using the time correctly and practicing systematically are high.

In the study, when the correlation between students' individual instrument practice habits and gender variable is examined, it is observed that the scores of the male students are higher than the scores of the female students (although the difference is very small). Based on these results, male students value their individual instruments more than female students, are more willing to practice, give importance to pre-practice preparing and try to use time effectively. Our results vary from the results of some studies in the literature (Babacan et al., 2017; Dönmez, 2019; Miksza, 2006). When researches on similar subjects (motivation, attitude, thinking styles, etc.) are examined in the literature, it is observed that there is no significant difference according to the gender variable. However, in some studies (Akçay, 2019), at the sub-dimensions, small differences were observed in terms of gender. This situation may arise from cultural differences. Because according to time and circumstances, defining the gender roles change from culture to culture, even within the same culture. Therefore, the situation of each phenomenon according to gender should be considered in a cultural context (Akçay, 2019; Esen et al., 2017; Sternberg, 1997).

Regarding the correlation between students' individual instrument practice habits with the age variable, it was observed that the age groups were diverse and the general agglomeration was between the ages of 20-24. Regarding the scale scores, the difference between age groups was not considered to be significant. In the study of Babacan et al. (2017), it was reported that such a result is assumed to be obtained because the ages of university students are close to each other. When the scale scores were examined according to the faculty variable, which is another demographic variable, they showed no significant difference between the groups. In conclusion, it is possible to say that individual instrument practice habits do not differ according to age and faculty type.

Looking at the correlation between students' individual instrument practice habits and the type of high school they graduated from, it was observed that the scores of the students graduating from other high schools were higher than the scores of the FAHS graduates (although the difference was not very high). Consequently, students who graduated from other high schools value their individual instruments more than FAHS graduates, and they are more desired to practice, give importance to preparing to practice and try to use the time effectively. In this direction; it may be expected that students who graduated from FAHS have obtained positive habits towards instrument practice during their previous education. In the study of Dönmez (2019), it was reported that FAHS graduates had developed practice habits in the past and applied these habits to new practices and works. However, the result obtained in this study indicates the opposite. This situation can be expressed as that students who are not FAHS graduates perceive themselves as disadvantaged compared to

FAHS graduates and are more careful than FAHS graduates in developing habits such as preparing to practice, interest and desire, and practice systematically to close the gap.

The whole scores obtained from the scale of individual instrument practice habits indicated that there was a significant difference between the grade levels of the students. It was seen that the total scores obtained from the scale of individual instrument practice habits were the highest in the second-grade students and the lowest in the first-grade students, and there was no significant difference between the scores of the third and fourth-grade students. When the sub-dimensions were examined a difference in the second and fourth sub-dimensions was determined. In the second sub-dimension, preparing to practice, it was seen that the scores of the second-grade students were the highest and the first-grade students the lowest, and there was no significant difference in the scores of the third and fourth-grade students. In the fourth sub-dimension, using the time correctly and practicing systematically, it was found that the scores of the fourth-grade students were the highest, the first-grade students the lowest, and there was no significant difference in the scores of the second and third-grade students. It can be expressed as second-grade students' preparing to practice habits are higher than other grade levels, and fourth-grade students' using the time correctly and practicing systematically habits are higher than other grade levels. Araujo (2016) points out that musicians practice more efficiently and less time-consuming as their expertise increases, and there may also be differences in time management depending on the nature of the task and familiarity with the repertoire. Therefore, the results obtained in this study are compatible with the literature.

Considering the correlation between students' individual instrument practice habits and instrument type, according to the general scores obtained from the whole scale, there was no significant difference between instrument type groups. Regarding the scores obtained from the sub-dimensions, it was found that there was a difference between instrument type groups, but it was accepted that this difference was not significant because the number of students in individual instrument types was not close to each other. These results obtained are similar to study of Babacan et al. (2017).

Considering the correlation between the presence of individual instruments of the students and their individual instrument practice habits, it was seen that the scale scores were generally high, but there was no significant difference between the groups in the sub-dimensions. No significant difference observed between the groups in terms of having a proper environment for practice. According to these results, it was revealed that the students' individual instrument practice habits do not vary according to have their own instrument and the proper environment for practice.

Regarding the time allocated to the practice, it was observed that there was no significant difference between the groups according to the general scores of the students on the scale of individual instrument practice habits. But there was a difference in the dimension of valuing the practice, which is one of the sub-dimensions. In the sub-dimension of valuing the practice, it was seen that students who practised for more than 3 hours got the

highest scores, students who practised for 1-3 hours the lowest, and there was no significant difference in the scores of other students and other sub-dimensions. Accordingly, it can be assumed that students who spend more than 3 hours on their individual instruments have higher valuing the practice habits compared to other students. According to the researchers, the time devoted to the practice, the structure and organization of the practice are essential. While the practice time required for the instrument performance to reach the desired level may vary from person to person, the total practice time is often seen as a significant determinant for musical success (Özmenteş, 2013). Besides, it is argued that the structure of the practice, that is, being structured or free, is more effective than the time allocated to the practice (Hart Jr, 2014). It is clear that a planned and correct practice process in instrument training will have a positive contribution to the individual's adaptation to what they play and thus achieving success (Kurtuldu, 2013). Therefore, in individual instrument training, the teacher's ability to prepare and apply a structured exercise program for practising and to guide him/her can be accepted as a factor affecting the student's performance. It can be suggested that practice unplanned or not using the time efficiently can have a negative effect on the student during the instrument practice process.

RECOMMENDATIONS

In future studies, it can be suggested that researchers focusing on practice habits in individual instrument training should design their studies with versatile models supported by qualitative dimensions not only based on quantitative scale data but also based on observation and interview techniques. Besides, it would be useful to reveal the cause-effect association between different parameters that affect success such as attitude, self-efficacy or motivation and practice habits on larger and different sample groups.

ETHICAL TEXT

The research procedure was approved by the Ataturk University Fine Arts Department Ethics Committee's decision dated July 6, 2020, and numbered 01/02. In this article, the journal's writing rules, publication principles, research and publication ethics, and journal ethical rules have been followed. The responsibility belongs to the author(s) for any violations that may arise regarding the article.

Author(s) Contribution Rate: There is no conflict of interest between the authors. The contribution of first author to the article is 50% and the contribution of second author to the article is 50%.

REFERENCES

- Akçay, Ş. Ö. (2019). Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin düşünme stilleri ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkisinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(2), 683-700. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.2687>
- Araujo, M. V. (2016). Measuring self-regulated practice behaviours in highly skilled musicians. *Psychology of Music*, 44(2), 278-292. <https://doi.org/10.1177/0305735614567554>

- Araujo, M. V., & Hein, C. F. (2019). A survey to investigate advanced musicians' flow disposition in individual music practice. *International Journal of Music Education*, 37(1), 107-117. <https://doi.org/10.1177/0255761418814563>
- Aydiner-Uygun, M., & Kılınçer, Ö. (2017). Examination of strategies fine arts high school students use during the practice and learning of instrumental music. *Journal of Education and Training Studies*, 5(4), 178-189. <https://doi.org/10.11114/jets.v5i4.2228>
- Babacan, E., Yüksel, G., Küçükosmanoğlu, H. O., & Babacan, M. D. (2017). Müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin bireysel çalgı çalışma alışkanlıklarının incelenmesi (Konya ili örneği). *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 464-474.
- Balci, A. (2009). *Sosyal bilimlerde araştırma. Yöntem, teknik ve ilkeler (7. basım)*. Pegem Akademi.
- Budak, S. (2017). *Psikoloji sözlüğü (5. basım)*. Bilim ve Sanat.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri (15. basım)*. Pegem Akademi.
- Büyükkayıkçı, G. E. (2004). *Türkiye'deki eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi anabilim dalları yaylı çalgı öğrencilerinin günlük bireysel çalışma yöntemleri* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B., & Turner, L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri, desen ve analiz (A. Aypay, Çev.)*. Anı. (Çalışmanın orijinali 2014`te yayımlanmıştır)
- Coşkun-Şentürk, G., Kapçak, Ş., & Kapçak-Işıksungur, B. (2018). Müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı çalışma alışkanlıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 1232-1255. <http://dx.doi.org/10.23891/efdyyu.2018.103>
- Çelenk, K. (2011). Keman öğretiminde vibrato becerisinin geliştirilmesine yönelik bir çalışma, *Sanat Dergisi*, 19, 49-64.
- Çilden, Ş. (2016). Çalgı eğitiminde usta-çırak yöntemi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(İpekyolu Özel Sayısı), 2208-2220.
- Dönmez, E. C. (2019). *Müzik öğretmeni adaylarının çalgı eğitimine yönelik zihin alışkanlıklarının değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Durmuş, B., Yurtkoru, E. S., & Çinko, M. (2016). *Sosyal bilimlerde SPSS'le veri analizi (6. basım)*. Beta.
- Ersozlu, Z. N., & Miksza, P. (2015). A Turkish adaptation of a self-regulated practice behaviour scale for collegiate music students. *Psychology of Music*, 43(6), 855-869. <https://doi.org/10.1177/0305735614543283>
- Esen, E., Soylu, Y., Siyez, D. M., & Demirgürz, G. (2017). Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algısının toplumsal cinsiyet rolü ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 46-63.
- Güdek, B., & Yılmaz, D. (2017). Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin çalgı çalışma yöntemlerini kullanma düzeyleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(53), 43-53.

- Günay, E., & Uçan, A. (1975). Mektupla yükseköğretim eğitim enstitüleri mektup No: 2, Mektupla Öğretim Merkezi.
- Hamann, D. L., & Frost, R. S. (2000). The effect of private lesson study on the practice habits and attitudes towards practicing of middle school and high school string students. *Contributions to Music Education*, 27(2), 71-93.
- Hart Jr, J. T. (2014). Guided metacognition in instrumental practice. *Music Educators Journal*, 101(2), 57-64. <https://doi.org/10.1177/0027432114552569>
- Johnson, D. (2009). More than just minutes: Using practice charts as tools for learning. *Music Educators Journal*, 95(3), 63-70. <https://doi.org/10.1177/0027432108330675>
- Kılınçer, Ö., & Aydın-Uygun, M. (2013). Müzik öğretmeni adaylarının piyano dersinde öğrenme stratejilerini kullanma düzeylerinin incelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 8(2), 206-238. <http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2013.8.2.D0129>
- Kısa, N. (2020). Bilimsel araştırmalarda kullanılan veri toplama araçları. N. Cemaloğlu (Ed.), *Bilimsel araştırma teknikleri ve etik*, içinde (ss. 103-134). Pegem Akademi.
- Kurtuldu, M. K. (2013). Müzik öğretmeni adaylarının piyano çalışma alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 85-95.
- Küçükosmanoğlu, H. O., Babacan, E., Babacan, M. D., & Yüksel, G. (2016). Müzik eğitiminde bireysel çalgı çalışma alışkanlıkları ölçek geliştirme çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(İpek Yolu Özel Sayısı), 2350-2367.
- Miksza, P. (2006). Relationships among impulsiveness, locus of control, sex, and music practice. *Journal of Research in Music Education*, 54(4), 308-323. <https://doi.org/10.2307/4139753>
- Miksza, P. (2007). Effective practice: An investigation of observed practice behaviors, self-reported practice habits, and the performance achievement of high school wind players. *Journal of Research in Music Education*, 55(4), 359-375.
- Miksza, P. (2011). Relationship among achievement goal motivation, impulsivity, and the music practice of collegiate brass and woodwind players. *Psychology of Music*, 39(1), 50-67. <https://doi.org/10.1177/0305735610361996>
- Miksza, P. (2012). The development of a measure of self-regulated practice behaviour for beginning and intermediate instrumental music students. *Journal of Research in Music Education*, 59(4), 321-338. <https://doi.org/10.1177/0022429411414717>
- Oare, S. (2011). Practice education: Teaching instrumentalists to practice effectively. *Music Educators Journal*, 97(3), 41-47. <https://doi.org/10.1177/0027432111400006>
- Önder, C. (2009). *Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı klasik gitar öğrencilerinin çalışma alışkanlıkları* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Özmenteş, S. (2013). Çalgı eğitimi alan lisans öğrencilerinin kullandıkları çalışma taktikleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(2), 439-453.

- Parasız, G., & Gülüm, O. (2017). Öğrencilerin haftalık keman çalışma alışkanlıklarının incelenmesi. *İdil Dergisi*, 6(31), 1045-1075. <https://www.doi.org/10.7816/idil-06-31-11>
- Ranelli, S., Smith, A., & Straker, L. (2015). The association of music experience, pattern of practice and performance anxiety with playing-related musculoskeletal problems (PRMP) in children learning instrumental music. *International Journal of Music Education*, 33(4), 390-412. <https://doi.org/10.1177/0255761415597151>
- Sternberg, R. J. (1997). *Thinking styles*. Cambridge University.
- Şendurur, Y. (2001). Keman eğitiminde etkili öğrenme-öğretme yöntemleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 145-155.
- Topoğlu, O. (2006). *Yaylı çalgı çalışma sürecinde eşlikli çalışmanın önemi ve viyolonsel için eşlikli parmak açma çalışmaları* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Uslu, M. (1998). *Türkiye’de çalgı eğitiminin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Uygun, Y. S., & Hamzaoğlu-Birer, A. R. (2017). Müzik öğretmeni adaylarının ud dersindeki repertuarı çalışırken ve öğrenirken kullandıkları stratejilerin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(60), 600-616. <https://doi.org/10.16992/ASOS.13193>
- Uysal, F. (2020). Veri toplama süreçleri ve analiz yöntemleri. N. Cemaloğlu (Ed.), *Bilimsel araştırma teknikleri ve etik* içinde (ss. 135-174). Pegem Akademi.
- Volioti, G., & Williamon, A. (2017). Recordings as learning and practicing resources for performance: Exploring attitudes and behaviours of music students and professionals. *Musicae Scientiae*, 21(4), 499-523. <https://doi.org/10.1177/1029864916674048>

MESLEKİ MÜZİK EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN BİREYSEL ÇALGI ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI**Öz**

Bu araştırmanın amacı, mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin bireysel çalgı çalışma alışkanlıklarını belirlemek ve çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini incelemektir. Bu çalışmada, deneysel olmayan nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın verileri Atatürk Üniversitesi'nde mesleki müzik eğitimi alan 255 kişiden elde edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Bireysel Çalgı Çalışma Alışkanlıkları Ölçeği" ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler betimsel istatistik yöntemlerinden frekans ve yüzde, kestirimsel istatistik yöntemlerinden t-testi ve ANOVA kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda bireysel çalgı çalışma alışkanlıkları ölçeğinden elde edilen puanlara göre öğrencilerin genel çalışma alışkanlıklarının yüksek olduğu görülmüştür. Erkek öğrencilerin puanları kız öğrencilere göre, diğer liselerden mezun olan öğrencilerin puanları ise güzel sanatlar lisesi mezunlarına göre daha yüksektir. Ayrıca araştırma sonuçları sınıf düzeyi ve çalışmaya ayrılan süre açısından farklılıklar olduğunu fakat diğer değişkenlere göre anlamlı farklılıkların olmadığını göstermiştir. Çalışma alışkanlıkları, öğrencinin performansını etkileyen bir faktör olarak kabul edilebilir. Bireysel çalgı eğitiminde öğretmen, öğrencinin yapılandırılmış bir egzersiz programı hazırlama ve uygulama becerisini geliştirmelidir. Çalgı çalışma sürecinde plansız pratik yapmanın veya zamanı verimli kullanmamanın öğrenci üzerinde olumsuz etkileri olabileceği söylenebilir. Bireysel çalgı eğitiminde çalışma alışkanlıklarına odaklanan yeni araştırmaların, sadece ölçek verilerine dayalı değil, aynı zamanda gözlem ve görüşme gibi nitel tekniklerin de kullanıldığı çok boyutlu modellerle tasarlanması önerilebilir.

Anahtar Sözcükler: Müzik, çalgı öğretimi, çalışma stratejileri, çalışmaya hazırlık.

GİRİŞ

Müzik denilince akla ilk gelen imgelerden biri çalgıdır. Çalgı, müziksel duygu ve düşüncelerin ifade edilmesinde önde gelen araçlardan biridir. Çünkü çalgı, bestecinin müziksel düşüncesini sese dönüştürerek dinleyiciyle buluşturan bir ögedir. Müzik eğitiminde de çalgı öğretimi temel boyutlar arasında yer almaktadır. Dolayısıyla müzikle mesleki olarak uğraşan bireylerin eğitim yaşamında çalgı, yadsınamayacak bir role sahiptir.

“Mesleki müzik eğitiminin ana boyutlarından biri olan çalgı eğitimi, müzik öğretmeni adayları için önemli bir yere sahiptir. Öğrenci çalgı eğitimi yoluyla, yeteneğini geliştirip, müzikle ilgili bilgilerini zenginleştirerek, müzik beğenisini yüksek bir düzeye çıkarmaya çalışacak, çalgı öğretimi için gerekli ilke, yöntem ve teknikleri öğrenerek uygulayacak ve bu yolla da gelecekte üstleneceği müzik eğitimciliği görevine hazırlanmış olacaktır” (Günay & Uçan, 1975, s.20). Mesleki müzik eğitiminde temel bir öğrenme alanı ve aracı olan çalgı eğitimi, sadece mesleğe hazırlayıcı bir beceri olmayıp; bireylerin kişisel gelişimlerine katkı sağlayan (Uslu, 1998), duygusal ve sosyal açıdan tamamlayıcı yönleri (Şendurur, 2001) olan işlevsel bir alandır. Öğrencinin gelişimi, öğretmenin gözetiminde adım adım ve sürekli yapılması gereken titiz çalışmalarla gerçekleşebilir (Çilden, 2016). Çalgı performansının istenen düzeye gelebilmesinde, toplam çalışma süresi çoğu zaman başarı için önemli bir belirleyici olarak tanımlanmaktadır (Özmenteş, 2013). Bu bağlamda öğrencilerin çalgılarına çalışırken zamanı etkili ve verimli kullanmada daha çok bilinçlendirilmelerinin, çalgı eğitimcilerinin de öğrencilere çalgılarına nasıl çalışacağı, bunun nasıl öğrenileceğine ilişkin rehberlik etmelerinin ve öğrencileri çalışmaya teşvik etmelerinin gerekliliği vurgulanmaktadır (Büyükkayıkçı, 2004; Kurtuldu, 2013).

“Çalgı eğitimi/öğretiminin sağlıklı ve tam gerçekleşebilmesi için araç-gereçlere de büyük ihtiyaç duyulmaktadır. Çalgı öğretiminin en önemli araçlarından birisi de metotlar ve dolayısıyla alıştırmalardır” (Çelenk, 2011, s.50). “Çalgı eğitimi alan bireylerin günlük bireysel çalışmalar yaparken; çalışma sürecine hazırlanmaları, çalışma planı yapmaları, çalışma planına uygun davranmaları, çalışma yöntemleri, süreleri ve çalışma alışkanlıkları gibi faktörler, çalgı çalışma verimini ve performansını etkileyebilmektedir” (Dönmez, 2019, s.17). “Araştırmacılar ve uygulayıcılar, performans başarısını artırmak için hangi uygulama yaklaşımlarının ve belirli uygulama davranışlarının en etkili olduğunu belirleme ihtiyacının farkındadır” (Miksza, 2007, s.359). Ancak çalgı öğretmelerinin tüm yönlendirmelerine rağmen, öğrencilerin düzenli ve programlı çalışmadıklarını ve çalışma saatlerine çok fazla önem göstermediklerini (Özmenteş, 2013; Parasız & Gülüm, 2017), bireysel çalgı dersine devam durumları azaldıkça not ortalamalarının, performans başarılarının ve çalışma alışkanlıklarının azaldığını ortaya koyan çalışmalar (Coşkun-Şentürk vd., 2018) vardır.

Çalgı çalışma sürecinde öğrencilerin başarıya ulaşmaları ve etkili bir çalgı eğitimi için doğru çalışma alışkanlıkları edinmeleri ve bilinçli yol izlemeleri gerekmektedir. Bilgi/beceri gerektiren öğrenme alanlarından olan çalgı eğitiminde, kazanılması gereken olumlu davranış değişiklikleri doğru alışkanlıklar yoluyla gerçekleşebilmektedir. “Aynı eylemin sık sık tekrarlanması sonucu, neredeyse otomatikleşen ve kolayca, çabasızca gerçekleştirilebilen kalıcı öğrenilmiş davranış yapısına alışkanlık denir” (Budak, 2017, s.45).

Literatüre bakıldığında sadece çalgı çalışma alışkanlıklarına odaklanan birkaç araştırma olduğu görülmüştür (Coşkun-Şentürk vd., 2018; Kurtuldu, 2013; Önder, 2009; Parasız & Gülüm, 2017). Ancak çalışma yöntemlerini (Büyükkayıkçı, 2004; Güdek & Yılmaz, 2017; Hamann & Frost, 2000; Miksza, 2007; Topoğlu, 2006), öğrenme stratejilerini (Kılınçer & Aydın-uygun, 2013; Özmenteş, 2013) ve öz-düzenlemeli çalışma davranışlarını (Araujo, 2016; Ersozlu & Miksza, 2015; Miksza, 2012) araştıran çalışmalar çalışma alışkanlıkları ile ilişkilendirilebilir. Ayrıca, çalgı eğitimine yönelik zihin alışkanlıkları (Dönmez, 2019), egzersiz bileşeni ve müzisyenlerin performansını etkileyen bir faktör olarak çalışma davranışı (Araujo & Hein, 2019; Hart Jr, 2014; Johnson, 2009; Miksza, 2006 ve 2011; Oare, 2011; Ranelli vd., 2015; Volioti & Williamon, 2017) dolaylı olarak uygulama alışkanlıklarına bağlanabilir.

Özetle, literatüre göre çalgı çalışma alışkanlıklarının planlama, motivasyon ve öğrenme stratejileri (Kılınçer & Aydın-uygun, 2013; Uygun & Hamzaoğlu-Birer, 2017), öz düzenleme (Araujo, 2016; Ersozlu & Miksza, 2015; Miksza, 2012), sınıf seviyesi (Parasız & Gülüm, 2017), uygulama süresi (Aydın-uygun & Kılınçer, 2017; Uygun & Hamzaoğlu-Birer, 2017), uygulama davranışları tercihleri ve uygulama hedefleri (Kurtuldu, 2013), öğrenciler ve öğretmenler arasındaki beklenti farklılıkları gibi bazı değişkenleri içerdiği söylenebilir (Önder, 2009).

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, mesleki müzik eğitimi öğrencilerinin bireysel çalgı çalışma alışkanlıklarını belirlemeyi, bu alışkanlıklarının demografik ve demografik olmayan değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın demografik değişkenleri cinsiyet, yaş, mezun olunan lise, fakülte, sınıf düzeyi ve çalgı türü olarak belirlenmiştir. Bireysel çalgı çalışma alışkanlıklarını etkilediği düşünülen demografik olmayan değişkenler; öğrencinin kendi çalgısının varlığı, çalgı çalışmaya uygun ortama sahip olması (evde, yurttan vb.) ve çalışmaya ayrılan zaman (saat/gün) olarak belirlenmiştir. Bu amaç doğrultusunda "Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin bireysel çalgı çalışma alışkanlıklarının düzeyi nedir?" sorusuna cevap aranmıştır. Çalışmanın temel problemi çerçevesinde alt problemler şu şekilde belirlenmiştir:

- Katılımcıların bireysel çalgı çalışma alışkanlıkları demografik ve demografik olmayan değişkenlere göre farklılık gösteriyor mu?
- Katılımcıların bireysel çalgı çalışma alışkanlıkları ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanlar demografik ve demografik olmayan değişkenlere göre farklılık gösteriyor mu?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki ya da daha çok değişkenin aralarındaki ilişkilerin belirlenmek üzere incelendiği araştırma desendir (Büyükoztürk vd., 2013, s.178). Deneysel olmayan nicel araştırmalardan olan ilişkisel çalışmalar, belli bir durum veya olgu hakkında ya da değişkenler arasındaki ilişkilerin büyüklüğünü ve yönünü açıkça tasvir etmeye çalışan bir

betimsel araştırma türüdür (Christensen vd., 2015, s.45). Araştırmaya konu olan fenomenin basitçe tanımlanması veya gruplar/değişkenler arasındaki farklılıkları, ilişkileri ortaya koymak amacıyla sayısal verilerin analizi (Akt., Uysal, 2020, s.153) olarak tanımlanan nicel araştırmalarda sıklıkla kullanılan veri toplama tekniklerinden biri ölçek yoluyla veri toplama değildir. Ölçek, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutları olan bir yapıyı ölçmek için geliştirilen, genel ya da alt boyutlara ilişkin toplam puan elde edilebilen, yapı geçerliği sağlanmış bir veri toplama aracı olarak tanımlanmaktadır (Akt., Kısa, 2020, s.112).

Katılımcılar

Bu araştırmada, amaçlı örnekleme yaklaşımı doğrultusunda bir üniversitenin üç farklı fakültesinde mesleki müzik eğitimi alan öğrenciler araştırma kapsamına dâhil edilmiştir. Ayrıca araştırmanın örneklem seçiminde kolay ulaşılabirlik ve zamanı etkili kullanma faktörleri de göz önünde bulundurulmuştur. Araştırmanın verileri 2018-2019 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi [GSF] Müzik Bilimleri Bölümü (n=108), Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi [EF] Müzik Eğitimi Bölümü (n=85) ve Türk Müsiki Devlet Konservatuvarı [TMDK] (n=62) öğrencilerinden oluşan 255 katılımcıdan elde edilmiştir.

Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları Tablo 1’de verilmiştir. Katılımcıların yaşlarına ait veriler kişisel bilgi formunda açık uçlu olarak toplanmış ve betimsel istatistik analizleri sonucunda 20’den küçük (%4.3), 20-24 (%83.5), 25-29 (%10.2) ve 30 ve üzeri (%1.9) şeklinde dört grup altında toplanmıştır. Katılımcıların %24.3’ü 1. sınıf, %25.1’i 2. sınıf, %24.7’si 3. sınıf ve %25.1’i de 4. sınıf öğrencisidir. %0.8’i ise sınıf düzeyini belirtmemiştir. Katılımcıların bireysel çalgılarının en çok bağlama (%30.2), keman (%19.6) ve gitar (%8.6) olduğu görülmektedir. Çalgı türüne ilişkin dağılımların homojen olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 1. Demografik Değişkenlere İlişkin Dağılımlar

Değişken		f	%
Cinsiyet	Kız	127	49.8
	Erkek	128	50.2
	Toplam	255	100
Yaş	20’den küçük	11	4.31
	20-24	213	83.53
	25-29	26	10.2
	30 ve üzeri	5	1.96
	Toplam	255	100
Mezun olunan lise türü	GSL	119	46.7
	Diğer	136	53.3
	Toplam	255	100
Fakülte	GSF	108	42.4
	EF	85	33.3
	TMDK	62	24.3
	Toplam	255	100
Sınıf düzeyi	1. Sınıf	62	24.3
	2. Sınıf	64	25.1
	3. Sınıf	63	24.7
	4. Sınıf	64	25.1
	Belirtilmemiş	2	0.8
	Toplam	255	100
Çalgı	Piyano	17	6.7
	Gitar	22	8.6

Keman	50	19.6
Viyola	14	5.5
Viyolonsel	14	5.5
Flüt	14	5.5
Şan	11	4.3
Bağlama	77	30.2
Tambur	4	1.6
Kanun	6	2.4
Ud	15	5.9
Mey	2	0.8
Ney	6	2.4
Diğer	2	0.8
Belirtilmemiş	1	0.4
Toplam	255	100

Katılımcıların bireysel çalgı çalışma alışkanlıklarını etkilediği düşünülen demografik olmayan değişkenlere ait tanımlayıcı istatistik sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Demografik Olmayan Değişkenlere İlişkin Dağılımlar

Değişken		f	%
Öğrencinin kendisine ait çalgısının bulunma durumu	Evet	217	85.1
	Hayır	30	11.8
	Belirtilmemiş	8	3.1
	Toplam	255	100
Öğrencinin çalgısını çalışmak için (evde, yurtda vb.) uygun ortama sahip olma durumu	Evet	180	70.6
	Hayır	73	28.6
	Belirtilmemiş	2	0.8
	Toplam	255	100
Bireysel çalgıya çalışmak için ayrılan zaman (saat/gün)	1 saatten az	12	4.7
	1-3 saat arası	190	74.5
	3 saatten fazla	34	13.3
	Belirtilmemiş	19	7.5
	Toplam	255	100

Tablo 2’de yer alan verilere göre katılımcıların büyük bölümünün kendisine ait bir bireysel çalgısının (%85.1) olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çalışmak için uygun ortama sahip olma durumlarına ilişkin veriler, katılımcıların büyük bölümünün çalışmak için uygun ortamının (%70.6) olduğunu göstermektedir. Katılımcıların büyük kısmının bireysel çalgılarına günde 1 ile 3 saat arasında (%74.5) zaman ayırdıkları görülmüştür. Çalgı çalışmaya ayrılan zaman verileri kişisel bilgi formunda açık uçlu olarak toplanmış ve betimsel istatistik analizleri sonucunda 1 saatten az (%4.7), 1-3 saat arası (%74.5), 3 saatten fazla (%13.3) ve Belirtilmemiş (%7.5) şeklinde dört grup altında toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Küçükosmanoğlu vd., (2016) tarafından hazırlanan “Bireysel Çalgı Çalışma Alışkanlıkları Ölçeği” ile araştırmacılar tarafından katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Bireysel çalgı çalışma alışkanlıkları ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik analizleri geliştiricileri tarafından yapılmış ve ölçeğin geçerli-güvenilir olduğu ortaya konulmuştur. “Ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı 0.891; boyutlar bazında güvenirlik katsayıları birinci boyut için 0.825; ikinci boyut için 0.852; üçüncü boyut için 0.820 ve dördüncü boyut için 0.805 olarak bulunmuştur. Ölçeğin faktör

analizi sonuçları, 1 ile 7. maddelerin birinci boyut olan çalışmaya değer verme [çdv] boyutunu, 8 ile 11. maddelerin ikinci boyut olan çalışmaya hazırlık [çh] boyutunu, 12 ile 15. maddelerin üçüncü boyut olan ilgi ve istek [ij] boyutunu, 16 ile 18. maddelerin de dördüncü boyut olan zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma [zdk-dç] boyutunu oluşturduğu tespit edilmiştir. 7'si olumsuz 11'i olumlu toplam 18 maddeden ve beşli likert tipten oluşan ölçekten en yüksek 90, en düşük 18 puan alınabilmektedir. Olumsuz maddeler ters çevrilerek hesaplanmaktadır” (s.2361). Likert tipi ölçeklerde, alınan puan cevaplayıcının maddelere verdiği yanıtların toplanması sonucunda elde edilir. Bu tür ölçeklere toplamalı ölçekler de denir. Dolayısıyla, ölçekten alınan puanın yüksekliği ölçülen yapının yüksekliğini gösterir (Balcı, 2009, s.128).

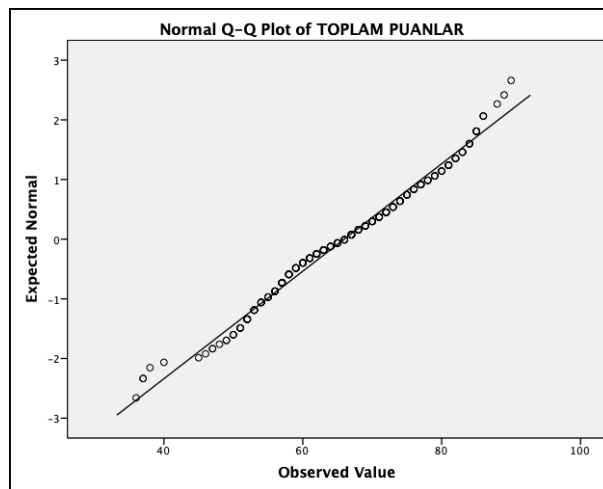
Verilerin Analizi

Araştırmada kişisel bilgi formu kullanılarak toplanan veriler, betimsel istatistik testlerinden frekans ve yüzde ile analiz edilmiş ve sonuçları tablolar halinde verilmiştir. Öncelikle verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Kolmogorov-Smirnov normallik testi yapılmıştır. Bireysel çalgı çalışma alışkanlıkları ölçeği kullanılarak toplanan verilerin ise demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla kestirimsel istatistik testlerinden t-testi ve ANOVA (Uysal, 2020, s.159) kullanılmıştır.

Tablo 3. Bireysel Çalgı Çalışma Alışkanlıkları Ölçeği Puanlarının Normallik Testi Sonuçları

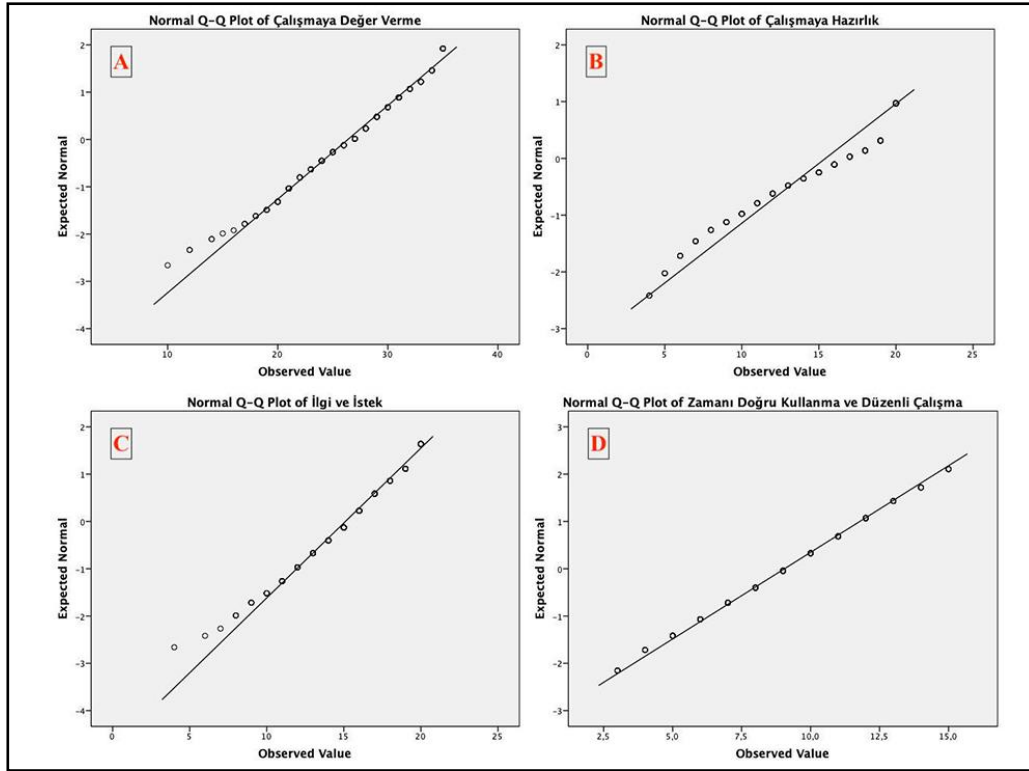
Çalışma Alışkanlığı Düzeyleri	Kolmogorov-Smirnov		
	İstatistik	df	Sig.
Genel Toplam	.065	255	.011
Çalışmaya Değer Verme	.085	255	.000
Çalışmaya Hazırlık	.198	255	.000
İlgi ve İstek	.102	255	.000
Zamanı Doğru Kullanma ve Düzenli Çalışma	.092	255	.000

Kolmogorov-Smirnov normallik testi sonuçlarına göre hem genel toplam puanlarının hem de alt boyut puanlarının normal dağılım ($p < 0.05$) göstermediği ancak Q-Q Plot grafiğine (Şekil 1-2) bakıldığında genel puanların ve alt boyutlara ilişkin puanların kabul edilebilir normal dağılıma sahip oldukları görülmektedir.

Şekil 1. Bireysel Çalgı Çalışma Alışkanlıkları Ölçeği Puanlarının Geneline İlişkin Q-Q Plot Grafiği

Sosyal bilimler alanında anket ile veri toplanan çalışmalarda yapılan normallik testinde p değerinin 0.05'ten büyük olma olasılığı çok zordur. Bundan dolayı Q-Q grafiğine bakılarak asgari normal dağılımın sağlanıp sağlanmadığını belirlemek sosyal bilimler alanında önemli kabul edilmektedir (Durmuş vd., 2016).

Şekil 2. Bireysel Çalgı Çalışma Alışkanlıkları Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Puanların Q-Q Plot Grafikleri. A) Çalışmaya Değer Verme Alt Boyutuna İlişkin Puanların, B) Çalışmaya Hazırlık Alt Boyutuna İlişkin Puanların, C) İlgil ve İstek Alt Boyutuna İlişkin Puanların, D) Zamanı Doğru Kullanma ve Düzenli Çalışma Alt Boyutuna İlişkin Puanların Normallik Durumunu Göstermektedir.

Normal dağılım gösteren ölçek verilerinin iki alt grupta değişkenlere (cinsiyet, mezun olunan lise, öğrencinin kendisine ait çalgısının bulunma durumu ve çalgı çalışmak için uygun ortama sahip olma durumu) göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t testi, ikiden fazla bağımsız grubun (yaş, fakülte, sınıf düzeyi, çalgı türü ve çalgı çalışmaya ayrılan zaman) olduğu değişkenlerde ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bağımsız gruplar t testi, iki bağımsız grubun ortalamalarının birbirinden farklı olup olmadığını test edilmesi amacıyla kullanılan parametrik bir testtir. Bu testin sonuçları, gruplar arası varyansın eşitlik durumuna göre farklılık göstereceğinden, t testi yapılmadan önce varyansların eşitliğini test eden Levene istatistiği kullanılır. İki'den fazla bağımsız grubun ortalamalarının birbirinden farklı olup olmadığını test etmek için kullanılan istatistik analizine Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) denir. Bağımsız gruplar t testinde olduğu gibi ANOVA'da da grupların varyanslarının eşitliği Levene testi ile yapılır ve grupların varyanslarının homojen (eşit) olması şartı aranır (Durmuş vd., 2016).

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin bireysel çalgı çalışma alışkanlıkları ölçeğinden aldıkları puanların, genel toplamına ve her bir alt boyuta ilişkin dağılım Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Bireysel Çalgı Çalışma Alışkanlıkları Ölçeği Genel Puan Ortalamaları

Çalışma Alışkanlığı Düzeyleri	N	Ortalama ($\bar{x}$)	Std. Sapma
Genel Toplam	255	65.96	11.100
Çalışmaya Değer Verme	255	26.37	5.052
Çalışmaya Hazırlık	255	15.43	4.751
İlgi ve İstek	255	15.11	3.157
Zamanı Doğru Kullanma ve Düzenli Çalışma	255	9.05	2.730

Tablo 4'teki verilere göre, bireysel çalgı çalışma alışkanlıkları ölçeğinden alınan puanlar, öğrencilerin genel çalışma alışkanlıklarının yüksek ($\bar{x}=65.96$) olduğunu göstermektedir. Alt boyutlara bakıldığında çalışmaya değer verme ($\bar{x}=26.37$), çalışmaya hazırlık ($\bar{x}=15.43$), ilgi ve istek ($\bar{x}=15.11$), zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma ($\bar{x}=9.05$) düzeylerinin de yüksek olduğu görülmektedir.

Bireysel çalgı çalışma alışkanlıkları ölçeğinden elde edilen puanların cinsiyet değişkenine ilişkin varyanslarının homojen olduğu belirlenmiştir (genel toplam için $p=0.532>0.05$; alt boyutlar için $p_{cdv}=0.473>0.05$, $p_{ch}=0.371>0.05$, $p_{ii}=0.784>0.05$, $p_{zdk-dç}=0.813>0.05$). Bu durum, kız ve erkek öğrencilerin bireysel çalgı çalışma alışkanlıkları ölçeğinden aldıkları puanların ortalamalarının eşit olduğunu ve aralarında anlamlı bir farklılığın olmadığını göstermektedir. Grup istatistiği sonuçları, erkek öğrencilerin puanlarının kız öğrencilerin puanlarından (fark çok küçük de olsa) yüksek olduğunu göstermiştir.

Yaş değişkenine ilişkin tüm ölçekten ($p=0.889>0.05$) ve üç alt boyuttan ($p_{cdv}=0.947>0.05$, $p_{ii}=0.554>0.05$, $p_{zdk-dç}=0.685>0.05$) alınan puanların varyanslarının homojen olduğu belirlenmiştir. Ancak çalışmaya hazırlık alt boyutuna ($p_{ch}=0.013<0.05$) ilişkin varyans homojen değildir. Genel olarak gruplar arası homojenlik şartının sağlandığı kabul edilmiştir. Yaş değişkeni için ANOVA değeri $p=0.020<0.05$ olarak belirlenmiştir. Ölçekten alınan genel puanlara bakıldığında, yaş gruplarından en az birinde farklılık olduğu görülmüştür. Alt boyutlardan alınan puanların varyansları $p_{cdv}=0.232>0.05$, $p_{ch}=0.100>0.05$, $p_{ii}=0.111>0.05$ ve $p_{zdk-dç}=0.024<0.05$ olarak bulunmuştur. Ancak yaş gruplarının çeşitliliği ve 20-24 yaş (%83.5) aralığındaki genel kümelenme dikkate alındığında bu farklılaşma anlamsız bulunmuştur. Bu nedenle Post-Hoc istatistiğinin kullanılması gerekli görülmemiştir.

Demografik değişkenlerden mezun olunan lise türüne göre varyansların tüm ölçek ($p=0.916>0.05$) ve alt boyutları ($p_{cdv}=0.727>0.05$, $p_{ch}=0.642>0.05$, $p_{ii}=0.825>0.05$, $p_{zdk-dç}=0.872>0.05$) için eşit olduğu görülmüştür. Bu durum Güzel Sanatlar Liselerinden [GSL] ve diğer liselerden mezun olan öğrencilerin bireysel çalgı çalışma alışkanlıkları ölçeğinden aldıkları puanların ortalamalarının eşit olduğunu, yani mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. Grup istatistiği sonuçları, diğer liselerden mezun olan

öğrencilerin puanlarının GSL mezunu öğrencilerin puanlarından (fark çok büyük olmasa da) yüksek olduğunu göstermiştir.

Fakülte değişkenine göre tüm ölçeğin ($p=0.284>0.05$) ve üç alt boyutun ($p_{\text{çdv}}=0.511>0.05$, $p_{\text{ii}}=0.473>0.05$, $p_{\text{zdk-dç}}=0.978>0.05$) varyansları homojen; çalışmaya hazırlık alt boyutuna ($p_{\text{çh}}=0.003<0.05$) ilişkin varyansın homojen olmadığı belirlenmiştir. Genel olarak gruplar arası homojenlik şartının sağlandığı kabul edilmiştir. Fakülte değişkenine ilişkin ANOVA değeri tüm ölçek için $p=0.940>0.05$; alt boyutlara için $p_{\text{çdv}}=0.099>0.05$, $p_{\text{çh}}=0.216>0.05$, $p_{\text{ii}}=0.377>0.05$ ve $p_{\text{zdk-dç}}=0.350>0.05$ olarak bulunmuştur. Bu bulgular, fakülte değişkenine göre gruplar arasında farklılık olmadığını göstermiştir.

Sınıf düzeyi değişkenine göre tüm ölçeğin ($p=0.210>0.05$) ve tüm alt boyutların ($p_{\text{çdv}}=0.868>0.05$, $p_{\text{çh}}=0.071>0.05$, $p_{\text{ii}}=0.245>0.05$, $p_{\text{zdk-dç}}=0.228>0.05$) varyansları homojen bulunmuştur. Sınıf düzeyine ilişkin ANOVA değeri tüm ölçek için $p=0.023<0.05$, alt boyutlar için $p_{\text{çdv}}=0.971>0.05$, $p_{\text{çh}}=0.000<0.05$, $p_{\text{ii}}=0.681>0.05$ ve $p_{\text{zdk-dç}}=0.019<0.05$ olarak bulunmuştur. Bu bulgular hem ölçek toplamı hem de alt boyutlar açısından sınıf düzeyi grupları arasında farklılık olduğunu göstermiştir. Hangi gruplar arasında ve nasıl bir fark olduğunu belirlemek amacıyla ikili karşılaştırma (Scheffe ve Tukey) ve betimsel dağılımlarına bakıldığında (Durmuş vd., 2016), ölçekten alınan toplam puanların ikinci sınıf öğrencilerinde en yüksek ($\mu_{2.\text{sınıf}}=68.05$), birinci sınıf öğrencilerinde ise en düşük olduğu ($\mu_{1.\text{sınıf}}=62.37$) görülmüştür. Üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin puanları arasında ise anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alt boyutlar incelendiğinde farkın ikinci ve dördüncü alt boyutlarda olduğu görülmektedir. Çalışmaya hazırlık boyutunda ikinci sınıf öğrencilerinin puanlarının en yüksek ($\mu_{2.\text{sınıf}}=16.78$), birinci sınıf öğrencilerinin ise en düşük olduğu ($\mu_{1.\text{sınıf}}=12.67$), üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin puanlarında bir farklılık olmadığı görülmüştür. Zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma boyutunda dördüncü sınıf öğrencilerinin puanlarının en yüksek ($\mu_{4.\text{sınıf}}=9.46$), birinci sınıf öğrencilerinin en düşük olduğu ($\mu_{1.\text{sınıf}}=8.13$), ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinin puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Bu durum ikinci sınıf öğrencilerinin çalışmaya hazırlık alışkanlıklarının diğer sınıf düzeylerine göre daha yüksek olduğu ve dördüncü sınıf öğrencilerinin de zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma alışkanlıklarının diğer sınıf düzeylerine göre daha yüksek olduğu şeklinde ifade edilebilir.

Çalgı türüne göre tüm ölçeğin ($p=0.248>0.05$) ve tüm alt boyutların ($p_{\text{çdv}}=0.747>0.05$, $p_{\text{çh}}=0.117>0.05$, $p_{\text{ii}}=0.336>0.05$, $p_{\text{zdk-dç}}=0.565>0.05$) varyansları homojen bulunmuştur. Çalgı türüne ilişkin ANOVA değeri tüm ölçek için $p=0.102>0.05$; alt boyutlara için ise $p_{\text{çdv}}=0.008<0.05$, $p_{\text{çh}}=0.623>0.05$, $p_{\text{ii}}=0.015<0.05$ ve $p_{\text{zdk-dç}}=0.986>0.05$ olarak bulunmuştur. Bu bulgular, ölçekten alınan toplam puan bazında çalgı türü grupları arasında anlamlı fark olmamasına rağmen alt boyutlarda farklılıklar olduğunu göstermektedir. Ancak bireysel çalgı türlerindeki öğrenci sayılarının birbirine yakın olmaması (bkz. Tablo 1) nedeniyle bu farklılığın anlamlı olmadığına karar verilmiştir.

Öğrencilerin kendilerine ait bireysel çalgılarının bulunma durumuna göre tüm ölçeğin ($p=0.002<0.05$) ve alt boyutların varyanslarının ($p_{\text{çdv}}=0.917>0.05$, $p_{\text{çh}}=0.793>0.05$, $p_{\text{ii}}=0.081>0.05$, $p_{\text{zdk-dç}}=0.586>0.05$) homojen

olmadığı belirlenmiştir. Bu durum, kendisine ait bir bireysel çalgısı olan öğrencilerin bireysel çalgı çalışma alışkanlıkları ölçek puanlarının genel olarak daha yüksek olduğunu ancak alt boyutlarda gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Öğrencilerin bireysel çalgılarına çalışabilmek için uygun ortama (evde, yurttan vb.) sahip olma durumlarına göre tüm ölçeğin ($p=0.409>0.05$) ve alt boyutların ($p_{cdv}=0.416>0.05$, $p_{ch}=0.499>0.05$, $p_{ii}=0.387>0.05$, $p_{zdk-dc}=0.830>0.05$) varyanslarının homojen olduğu bulunmuştur. Bu durum bireysel çalgısına çalışmak için kendisine ait uygun ortama sahip olan öğrencilerin puanlarının ortalamalarının eşit olduğunu göstermektedir. Yani bireysel çalgı çalışma alışkanlıklarının çalışmak için uygun bir ortama sahip olup olmamaya göre anlamlı bir farklılık göstermediği söylenebilir.

Çalgı çalışmaya ayrılan günlük zamana göre tüm ölçeğin ($p=0.118>0.05$) ve üç alt boyutun ($p_{cdv}=0.200>0.05$, $p_{ch}=0.510>0.05$, $p_{zdk-dc}=0.238>0.05$) varyansları homojen bulunmuştur. İlgili ve istek alt boyutunun ($p_{ii}=0.041<0.05$) varyansının ise homojen olmadığı belirlenmiştir. Genel olarak gruplar arası homojenlik şartının sağlandığı kabul edilmiştir. Çalgı çalışmaya ayrılan zamana ilişkin ANOVA değerleri tüm ölçek için $p=0.240>0.05$ ve alt boyutlar için $p_{cdv}=0.017<0.05$, $p_{ch}=0.785>0.05$, $p_{ii}=0.062>0.05$ ve $p_{zdk-dc}=0.811>0.05$ olarak bulunmuştur. Bu durum çalışmaya değer verme alt boyutu hariç diğer alt boyutlarda zaman grupları arasında farklılık olmadığını göstermiştir. Hangi gruplar arasında ve nasıl bir fark olduğunu belirlemek amacıyla ikili karşılaştırma ve betimsel dağılımlara bakıldığında, yalnızca çalışmaya değer verme alt boyutunda 3 saatten fazla çalışan öğrencilerin en yüksek ($\mu_{3 \text{ saatten fazla}}=28.68$), 1-3 saat arasında çalışan öğrencilerin ise en düşük ($\mu_{1-3 \text{ saat}}=26.03$) puanları aldığı görülmüştür. Diğer öğrencilerin puanlarında ve diğer alt boyutlarda anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu durum bireysel çalgısına 3 saatten fazla zaman ayıran öğrencilerin çalışmaya değer verme alışkanlıklarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu şeklinde ifade edilebilir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırma sonucunda, bireysel çalgı çalışma alışkanlıkları ölçeğinden alınan puanlara göre, öğrencilerin genel çalışma alışkanlıklarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Alt boyutlara bakıldığında da çalışmaya değer verme, çalışmaya hazırlık, ilgi ve istek, zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma düzeylerinin de yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmada öğrencilerin bireysel çalgı çalışma alışkanlıkları ve cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiye bakıldığında, erkek öğrencilerin puanlarının kız öğrencilerin puanlarından (fark çok küçük de olsa) yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuçlardan hareketle, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre bireysel çalgılarına daha fazla değer verdiklerini, çalışmaya daha istekli olduklarını, çalışma öncesi hazırlığa önem verdiklerini ve zamanı etkili kullanmaya çalıştıklarını söylemek mümkündür. Elde edilen bu sonuçlar literatürdeki bazı çalışma (Babacan vd., 2017; Dönmez, 2019; Miksza, 2006) sonuçlarıyla farklılık göstermektedir. Literatürde benzer konulardaki (motivasyon, tutum, düşünme stilleri vb.) çalışmalar incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre farklılığın olmadığı görülmektedir. Ancak bazı çalışmalarda (Akçay, 2019) alt boyutlara göre bakıldığında cinsiyet bağlamında küçük

farkların olduğu da görülmüştür. Bu durumun kültürel farklılıklardan kaynaklanabileceği düşünülebilir. Çünkü cinsiyet rolleri kültürden kültüre hatta aynı kültür içinde bile zamana ve duruma göre farklı tanımlanabilir. Bu nedenle de her olgunun cinsiyete göre durumu kültürel bağlamda ele alınmalıdır (Akçay, 2019; Esen vd., 2017; Sternberg, 1997).

Öğrencilerin bireysel çalgı çalışma alışkanlıklarının yaş değişkeni ile ilişkisine bakıldığında, yaş gruplarının çok çeşitli olduğu ve genel yığılmanın 20-24 yaş aralığında olduğu görülmüştür. Ölçek puanlarına bakıldığında, yaş grupları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır. Babacan vd. (2017) çalışmasında da üniversite öğrencilerinin yaşlarının birbirine yakın olmasından dolayı böyle bir sonucun elde edilmesinin beklenen bir durum olduğu belirtilmiştir. Bir diğer demografik değişken olan fakülte değişkenine göre bakıldığında da ölçek puanları, gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermiştir. Bu sonuçlardan hareketle, bireysel çalgı çalışma alışkanlıklarının yaşa ve fakülte türüne göre değişmediğini söylemek mümkündür.

Araştırmada öğrencilerin bireysel çalgı çalışma alışkanlıklarının mezun oldukları lise türü ile ilişkisine bakıldığında, diğer liselerden mezun olan öğrencilerin puanlarının GSL mezunu öğrencilerin puanlarından (fark çok büyük olmasa da) yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna göre, diğer liselerden mezun öğrencilerin GSL mezunu öğrencilere göre bireysel çalgılarına daha fazla değer verdiklerini, çalışmaya daha istekli olduklarını, çalışma öncesi hazırlığa önem verdiklerini ve zamanı etkili kullanmaya çalıştıklarını söylemek mümkündür. Bu doğrultuda bakıldığında; GSL mezunu öğrencilerin önceki eğitim sürecinde çalgı çalışmaya yönelik olumlu alışkanlıklar edinmiş olmaları beklenen bir durum olabilir. Dönmez'in (2019) çalışmasında GSL mezunlarının geçmişte çalışma alışkanlıkları geliştirdikleri ve bu alışkanlıklarını yeni eserlere çalışma süreçlerine uyguladıkları belirtilmiştir. Ancak bu çalışmada elde edilen sonuç bunun tersini göstermiştir. Bu durum, GSL mezunu olmayan öğrencilerin kendilerini GSL mezunlarına göre dezavantajlı olarak algıladıkları ve aradaki farkı kapatabilmek için çalışmaya hazırlık, ilgi ve istek, düzenli çalışma gibi alışkanlıklar oluşturmada GSL mezunlarına göre daha dikkatli oldukları şeklinde açıklanabilir.

Bireysel çalgı çalışma alışkanlıkları ölçeğinin tümünden alınan puanlar, öğrencilerin sınıf düzeyleri arasında farklılık olduğunu göstermiştir. Bireysel çalgı çalışma alışkanlıkları ölçeğinden alınan toplam puanların ikinci sınıf öğrencilerinde en yüksek, birinci sınıf öğrencilerinde ise en düşük olduğu, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Alt boyutlara bakıldığında ise ikinci ve dördüncü alt boyutlarda farklılık olduğu belirlenmiştir. İkinci alt boyut olan çalışmaya hazırlık boyutunda ikinci sınıf öğrencilerinin puanlarının en yüksek, birinci sınıf öğrencilerinin ise en düşük olduğu, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin puanlarında bir farklılık olmadığı görülmüştür. Dördüncü alt boyut olan zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma boyutunda ise dördüncü sınıf öğrencilerinin puanlarının en yüksek, birinci sınıf öğrencilerinin ise en düşük olduğu, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinin puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum ikinci sınıf öğrencilerinin çalışmaya hazırlık alışkanlıklarının diğer sınıf düzeylerine göre daha yüksek olduğu ve dördüncü sınıf öğrencilerinin de zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma alışkanlıklarının diğer sınıf düzeylerine göre daha yüksek olduğu şeklinde ifade edilebilir. Araujo (2016),

müzisyenlerin uzmanlıkları arttıkça daha verimli ve daha az zaman alıcı şekilde çalıştıklarını, ayrıca görevin niteliğine ve repertuvara aşına olmaya bağlı olarak da zaman yönetiminde farklılıklar olabildiğine işaret etmektedir. Dolayısıyla bu araştırmada elde edilen sonuçların literatürle uyumlu olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin bireysel çalgı çalışma alışkanlıklarının çalgı türü ile ilişkisine bakıldığında, ölçeğin tümünden alınan genel puanlara göre, çalgı türü grupları arasında farklılık olmadığı görülmüştür. Alt boyutlardan alınan puanlara göre bakıldığında ise çalgı türü grupları arasında farklılık olduğu tespit edilmiş ancak bireysel çalgı türlerindeki öğrenci sayılarının birbirine yakın olmaması nedeniyle bu farklılığın anlamlı olmadığına karar verilmiştir. Elde edilen bu sonuçlar Babacan vd. (2017) çalışmasının sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin kendilerine ait bireysel çalgılarının bulunma durumu ile bireysel çalgı çalışma alışkanlıklarının ilişkisine bakıldığında, ölçek puanlarının genel olarak yüksek olduğu ancak alt boyutlarda gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Çalışmak için uygun ortama sahip olma durumuna göre de gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin bireysel çalgı çalışma alışkanlıklarının, kendilerine ait bir çalgıya ve çalışmak için uygun ortama sahip olma durumlarına göre farklılaşmadığı söylenebilir.

Çalışmaya ayrılan zaman bağlamında bakıldığında ise öğrencilerin bireysel çalgı çalışma alışkanlıkları ölçeğinin tümünden aldıkları genel puanlara göre gruplar arasında farklılık olmadığı, ancak alt boyutlardan biri olan çalışmaya değer verme boyutunda farklılık olduğu görülmüştür. Çalışmaya değer verme alt boyutunda 3 saatten fazla çalışan öğrencilerin en yüksek, 1-3 saat arasında çalışan öğrencilerin ise en düşük puanları aldığı, diğer öğrencilerin puanlarında ve diğer alt boyutlarda anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Bu sonuçtan hareketle bireysel çalgısına 3 saatten fazla zaman ayıran öğrencilerin çalışmaya değer verme alışkanlıklarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Araştırmacılara göre, çalışmaya ayrılan zaman, çalışmanın yapısı ve organizasyonu önemlidir. Çalgı performansının istenen düzeye gelebilmesi için gerekli olan çalışma süresi kişiden kişiye göre değişebildiği gibi, toplam çalışma süresi çoğu zaman çalgıda başarı için önemli bir belirleyici olarak görülmektedir (Özmenteş, 2013). Ayrıca çalışmanın yapısının yani yapılandırılmış ya da serbest olmasının çalışmaya ayrılan süreden daha etkili olduğu savunulmaktadır (Hart Jr, 2014). Çalgı eğitiminde planlı ve doğru bir çalışma sürecinin, bireyin çaldıklarına uyum sağlamasına ve buna bağlı olarak başarıyı yakalamasına olumlu katkısı olacağı açıktır (Kurtuldu, 2013). Dolayısıyla, bireysel çalgı eğitiminde öğretmenin, öğrenciye pratik yapma konusunda yapılandırılmış bir egzersiz programı hazırlama ve uygulama becerisini kazandırması, bunun için ona rehberlik etmesi, öğrencinin performansını etkileyen bir faktör olarak düşünülebilir. Plansız çalışmanın ya da zamanı verimli kullanmamanın, çalgı çalışma sürecinde öğrenciye olumsuz etkisi olabileceği söylenebilir.

ÖNERİLER

Yapılacak yeni araştırmalarda bireysel çalgı eğitiminde çalışma alışkanlıklarına odaklanan araştırmacıların, çalışmalarını sadece nicel ölçek verilerine dayalı değil gözlem ve görüşme tekniklerine de dayalı nitel boyutlarla

desteklenen çok yönlü modellerle tasarımları önerilebilir. Ayrıca daha geniş ve farklı örneklem grupları üzerinde tutum, öz yeterlik ya da motivasyon gibi başarıya etki eden farklı parametreler ile çalışma alışkanlıkları arasındaki sebep-sonuç ilişkilerinin ortaya çıkarılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Etik Metni

Araştırma prosedürü, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Birimi Etik Kurulu'nun 6 Temmuz 2020 tarihli ve 01/02 sayılı kararı ile onaylanmıştır. Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazarlara aittir.

Yazar(lar)ın Katkı Oranı Beyanı: Makalede yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması mevcut değildir. Birinci yazarın makaleye katkısı %50, ikinci yazarın makaleye katkısı %50'dir.

KAYNAKÇA

- Akçay, Ş. Ö. (2019). Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin düşünme stilleri ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(2), 683-700. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.2687>
- Araujo, M. V. (2016). Measuring self-regulated practice behaviours in highly skilled musicians. *Psychology of Music*, 44(2), 278-292. <https://doi.org/10.1177/0305735614567554>
- Araujo, M. V., & Hein, C. F. (2019). A survey to investigate advanced musicians' flow disposition in individual music practice. *International Journal of Music Education*, 37(1), 107-117. <https://doi.org/10.1177/0255761418814563>
- Aydiner-Uygun, M., & Kılınçer, Ö. (2017). Examination of strategies fine arts high school students use during the practice and learning of instrumental music. *Journal of Education and Training Studies*, 5(4), 178-189. <https://doi.org/10.11114/jets.v5i4.2228>
- Babacan, E., Yüksel, G., Küçükosmanoğlu, H. O., & Babacan, M. D. (2017). Müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin bireysel çalgı çalışma alışkanlıklarının incelenmesi (Konya ili örneği). *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 464-474.
- Balcı, A. (2009). *Sosyal bilimlerde araştırma. Yöntem, teknik ve ilkeler (7. basım)*. Pegem Akademi.
- Budak, S. (2017). *Psikoloji sözlüğü (5. basım)*. Bilim ve Sanat.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri (15. basım)*. Pegem Akademi.
- Büyükkayıkçı, G. E. (2004). *Türkiye'deki eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi anabilim dalları yaylı çalgı öğrencilerinin günlük bireysel çalışma yöntemleri* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B., & Turner, L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri, desen ve analiz (A. Aypay, Çev.)*. Anı. (Çalışmanın orijinali 2014`te yayımlanmıştır)

- Coşkun-Şentürk, G., Kapçak, Ş., & Kapçak-Işıksungur, B. (2018). Müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı çalışma alışkanlıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 1232-1255. <http://dx.doi.org/10.23891/efdyyu.2018.103>
- Çelenk, K. (2011). Keman öğretiminde vibrato becerisinin geliştirilmesine yönelik bir çalışma, *Sanat Dergisi*, 19, 49-64.
- Çilden, Ş. (2016). Çalgı eğitiminde usta-çırak yöntemi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(İpekyolu Özel Sayısı), 2208-2220.
- Dönmez, E. C. (2019). *Müzik öğretmeni adaylarının çalgı eğitimine yönelik zihin alışkanlıklarının değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Durmuş, B., Yurtkoru, E. S., & Çinko, M. (2016). *Sosyal bilimlerde SPSS'le veri analizi (6. basım)*. Beta.
- Ersozlu, Z. N., & Miksza, P. (2015). A Turkish adaptation of a self-regulated practice behaviour scale for collegiate music students. *Psychology of Music*, 43(6), 855-869. <https://doi.org/10.1177/0305735614543283>
- Esen, E., Soylu, Y., Siyez, D. M., & Demirgürz, G. (2017). Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algısının toplumsal cinsiyet rolü ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 46-63.
- Güdek, B., & Yılmaz, D. (2017). Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin çalgı çalışma yöntemlerini kullanma düzeyleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(53), 43-53.
- Günay, E., & Uçan, A. (1975). Mektupla yükseköğretim eğitim enstitüleri mektup No: 2, Mektupla Öğretim Merkezi.
- Hamann, D. L., & Frost, R. S. (2000). The effect of private lesson study on the practice habits and attitudes towards practicing of middle school and high school string students. *Contributions to Music Education*, 27(2), 71-93.
- Hart Jr, J. T. (2014). Guided metacognition in instrumental practice. *Music Educators Journal*, 101(2), 57-64. <https://doi.org/10.1177/0027432114552569>
- Johnson, D. (2009). More than just minutes: Using practice charts as tools for learning. *Music Educators Journal*, 95(3), 63-70. <https://doi.org/10.1177/0027432108330675>
- Kılınçer, Ö., & Aydıner-Uygun, M. (2013). Müzik öğretmeni adaylarının piyano dersinde öğrenme stratejilerini kullanma düzeylerinin incelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 8(2), 206-238. <http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2013.8.2.D0129>
- Kısa, N. (2020). Bilimsel araştırmalarda kullanılan veri toplama araçları. N. Cemaloğlu (Ed.), *Bilimsel araştırma teknikleri ve etik*, içinde (ss. 103-134). Pegem Akademi.
- Kurtuldu, M. K. (2013). Müzik öğretmeni adaylarının piyano çalışma alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 85-95.
- Küçükosmanoğlu, H. O., Babacan, E., Babacan, M. D., & Yüksel, G. (2016). Müzik eğitiminde bireysel çalgı çalışma alışkanlıkları ölçek geliştirme çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(İpek Yolu Özel Sayısı), 2350-2367.

- Miksza, P. (2006). Relationships among impulsiveness, locus of control, sex, and music practice. *Journal of Research in Music Education*, 54(4), 308-323. <https://doi.org/10.2307/4139753>
- Miksza, P. (2007). Effective practice: An investigation of observed practice behaviors, self-reported practice habits, and the performance achievement of high school wind players. *Journal of Research in Music Education*, 55(4), 359-375.
- Miksza, P. (2011). Relationship among achievement goal motivation, impulsivity, and the music practice of collegiate brass and woodwind players. *Psychology of Music*, 39(1), 50-67. <https://doi.org/10.1177/0305735610361996>
- Miksza, P. (2012). The development of a measure of self-regulated practice behaviour for beginning and intermediate instrumental music students. *Journal of Research in Music Education*, 59(4), 321-338. <https://doi.org/10.1177/0022429411414717>
- Oare, S. (2011). Practice education: Teaching instrumentalists to practice effectively. *Music Educators Journal*, 97(3), 41-47. <https://doi.org/10.1177/0027432111400006>
- Önder, C. (2009). *Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı klasik gitar öğrencilerinin çalışma alışkanlıkları* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Özmenteş, S. (2013). Çalgı eğitimi alan lisans öğrencilerinin kullandıkları çalışma taktikleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(2), 439-453.
- Parasız, G., & Gülüm, O. (2017). Öğrencilerin haftalık keman çalışma alışkanlıklarının incelenmesi. *İdil Dergisi*, 6(31), 1045-1075. <https://www.doi.org/10.7816/idil-06-31-11>
- Ranelli, S., Smith, A., & Straker, L. (2015). The association of music experience, pattern of practice and performance anxiety with playing-related musculoskeletal problems (PRMP) in children learning instrumental music. *International Journal of Music Education*, 33(4), 390-412. <https://doi.org/10.1177/0255761415597151>
- Sternberg, R. J. (1997). *Thinking styles*. Cambridge University.
- Şendurur, Y. (2001). Keman eğitiminde etkili öğrenme-öğretme yöntemleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 145-155.
- Topoğlu, O. (2006). *Yaylı çalgı çalışma sürecinde eşlikli çalışmanın önemi ve viyolonsel için eşlikli parmak açma çalışmaları* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Uslu, M. (1998). *Türkiye’de çalgı eğitiminin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Uygun, Y. S., & Hamzaoğlu-Birer, A. R. (2017). Müzik öğretmeni adaylarının ud dersindeki repertuarı çalışırken ve öğrenirken kullandıkları stratejilerin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(60), 600-616. <https://doi.org/10.16992/ASOS.13193>
- Uysal, F. (2020). Veri toplama süreçleri ve analiz yöntemleri. N. Cemaloğlu (Ed.), *Bilimsel araştırma teknikleri ve etik* içinde (ss. 135-174). Pegem Akademi.

Volioti, G., & Williamon, A. (2017). Recordings as learning and practicing resources for performance: Exploring attitudes and behaviours of music students and professionals. *Musicae Scientiae*, 21(4), 499-523.
<https://doi.org/10.1177/1029864916674048>